

Forlig om budgettet for 2015-2018

Aarhus er som centrum i Danmarks næststørste byregion og som kommende europæisk kulturhovedstad inde i en rivende udvikling. Vi intensiverer samarbejdet med de andre kommuner i Business Region Aarhus om at sætte vores region tydeligt på kortet, som en region af vital og afgørende betydning for Danmark.

De økonomiske rammevilkår i Aarhus er stramme, som i næsten alle andre kommuner udenfor Hovedstadsregionen, men vi ønsker at fastholde vores gode serviceniveau. Budgetmodellerne indebærer, at de store velfærdsområders budgetter reguleres, når befolkningstallet stiger, og giver dermed også muligheder for omprioriteringer i forhold til en situation uden budgetmodeller. Der er behov for, at vi hele tiden effektiviserer, ligesom der også er behov for et ekstraordinært fokus på vækst og beskæftigelse. Det kommer til udtryk i tre af de aarhusimål, byrådet aktuelt arbejder med – vækst i antal arbejdspladser, vækst i BNP i hele regionen og en stigning i andelen af selvforsørgende aarhusianere.

BESKÆFTIGELSE

Forligspartierne ønsker en effektiv og resultatorienteret beskæftigelsesindsats. Det er helt nødvendigt, når de kommende reformer på beskæftigelsesområdet skal realiseres. Aarhus går derfor foran for at realisere reformerne på beskæftigelsesområdet. Samtidig sættes der ekstra fokus på at realisere det nye Aarhus-mål om, at flere borgere skal være selvforsørgende. Et mål, som skal nås via et stærkt og tæt samarbejde mellem hele Aarhus Kommune og det omgivende bysamfund, herunder virksomhederne, uddannelsesinstitutionerne og arbejdsmarkedets parter.

Forligspartierne er enige om at øge fokus på effekten af den aktive beskæftigelsesindsats. På den baggrund følges der løbende op på de opnåede resultater med udgangspunkt i, hvordan der skabes mest effekt for pengene.

Forligspartierne igangsætter i budget 2015 investeringsmodeller på beskæftigelsesområdet. Forligspartierne har en forventning om, at disse vil kunne give en større økonomisk gevinst end det niveau, der i udgangspunktet budgetteres med. Borgmesterens Afdeling sikrer sammen med Sociale Forhold og Beskæftigelse, at der sker en grundig opfølgning på investeringsmodellernes effekt med henblik på løbende at kunne justere indsatsen.

Når regnskabet er kendt, vil det blandt andet blive holdt op imod resultatet på landsplan. Hvis det viser sig, at det faktiske resultat er mere positivt end forventet, og det vurderes at kunne henføres til investeringsmodellerne, er forligspartierne enige om, at merprovenuet opsamles på en reserve med henblik på, at forligspartierne kan drøfte anvendelsen med særlig fokus på den virksomhedsrettede beskæftigelsesindsats.

Den kommende beskæftigelsesreform øger behovet for politisk fokus. Forligspartierne er enige om, at beskæftigelsesområdet skal gå i front for at realisere et intensivt samarbejde med de private virksomheder. Et samarbejde, der skal resultere i flere jobformidlinger, flere praktikforløb og uddannelsespladser samt jobnære tilbud til ledige. Resultatet skal være, at ledige skal have større kontakt med virksomhederne, så netværk og kompetencer opretholdes. Også for dem der er længst fra arbejdsmarkedet.

Samtidig øges servicen overfor de private virksomheder, så de nemt og ubureaukratisk kan samarbejde med Jobcentret. Dette gøres bl.a. ved at etablere en indgang for en række virksomheder via Key Account Managers, der sikrer en effektiv og smidig samarbejdsmodel mellem kommune og erhvervsliv. Konsulenterne, der har kontakten til virksomhederne, vil samtidig være mobile og fleksible og bistå virksomhederne med blanketarbejde, opfølgning m.v.

Investeringsmodel for nye virksomhedskonsulenter

På den baggrund er forligspartierne enige om, at der igangsættes en investeringsmodel for at styrke samarbejdet med de private virksomheder. Der investeres 12 mio. kr. i 22 nye virksomhedskonsulenter. Målet hermed er at øge antallet af aktiverede i private virksomheder med i alt 1.100 personer, hvilket forventes at afkorte ledighedslængden for hver ledig med ca. 1½ måned. Herved opnås en besparelse på overførselsudgifterne på i alt 18 mio. kr.

Afbureaukratisering og effektivisering

Med den kommende beskæftigelsesreform får kommunen større frihedsgrader i tilrettelæggelsen af den aktive beskæftigelsesindsats. Forligspartierne er enige om, at denne mulighed skal bruges til at fusionere myndighedssamarbejdet i Jobcenteret med indsatserne i de nuværende arbejdsmarkedscentre. Det betyder, at Jobcentret og indsatsen fra de nuværende Arbejdsmarkedscentre samles i fælles resultatcentre med fælles effektmål på de enkelte faglige områder. Hermed skabes baggrund for øget sammenhængskraft, jobeffekt og effektivitet.

Investeringsmodel for Jobrotation

Forligspartierne er enige om, at jobrotation er ét af de redskaber, som bidrager til at få flere ledige i job. Målgruppen for den øgede indsats for jobrotation er primært ledige med videregående uddannelser, som er en voksende gruppe

pe i Aarhus Kommune. På den baggrund er forligspartierne enige om at igangsætte en investeringsmodel, som indebærer øgede udgifter på 2 mio. kr. årligt, og en tilsvarende besparelse på overførselsudgifterne.

95 pct. skal have en ungdomsuddannelse

Siden Ungdomsuddannelsen for unge med særlige behov (STU) blev indført i 2007, har der været en fordobling af efterspørgslen på tilbuddet og dermed et markant pres på STU-budgettet. Forligspartierne ønsker, at den gruppe af unge, der som følge af handicap og væsentlige begrænsninger i arbejdsevnen ikke har mulighed for at gennemføre en almindelig ungdomsuddannelse, også skal sikres uddannelse. 8,5 mio. kr. i 2015 og 6 mio. kr. i årene herefter til STU for at imødekomme den stigende efterspørgsel. Heraf finansieres 2,5 mio. kr. af opsparingen i innovationspuljen.

De 6 mio. kr. svarer til det forventede merprovenu fra investeringsmodellen vedrørende øget virksomhedsvendt aktivering. Forligspartierne forudsætter, at Sociale Forhold og Beskæftigelse herudover arbejder målrettet med at reducere udgifterne på STU-området med henblik på at opnå en besparelse på 12-19 mio. kr. årligt. Mulige håndtag hertil er bl.a. at arbejde mod lavere gennemsnitsudgifter, herunder besparelsesmuligheder ved udbygget samarbejde med private aktører.

Investeringsmodel for Virksomhedsskoler og Ungeindsatsen generelt

Kontanthjælpsreformen har medført øgede krav til indsatsen for unge under 30 år. Især er der behov for en intensiv og tværfaglig indsats til de unge, der ikke er kommet i gang med en uddannelse grundet sociale og helbredsmæssige problemer i form af psykiske lidelser, misbrug m.v.

Aarhus Kommune har hidtil haft stor succes med indførelsen af virksomhedsskolerne, ligesom Ungdommens Uddannelsesvejledning også er en vigtig aktør i forhold til denne målgruppe. Generelt vurderes det, at en intensiv og koordineret indsats og opfølgning mellem Ungdommens Uddannelsesvejledning, uddannelsesinstitutioner, virksomhedsskolerne samt sundhedssystemet vil kunne forebygge og forkorte varigheden på uddannelseshjælp for de unge. På den baggrund er forligspartierne enige om at investere 8 mio. kr. årligt på ungeområdet, og herved bl.a. styrke Ungdommens Uddannelsesvejledning, virksomhedsskolerne og tildele de unge en koordinerende sagsbehandler. Investeringen forventes at få 100 flere unge i uddannelse og selvforsørgelse om året fra 2015, hvilket forventes at give en besparelse på overførselsudgifterne på ca. 8 mio. kr. årligt.

Refusionsomlægning

I forlængelse af beskæftigelsesreformen forventes det, at der sker en omlægning af refusionerne på beskæftigelsesområdet, som indebærer, at refusionen

afrappes i takt med, at varigheden på offentlig forsørgelse stiger. Forligspartierne forudsætter, at Sociale Forhold og Beskæftigelse i samarbejde med Borgmesterens Afdeling frem mod budgetlægningen for 2016 gennemgår forudsætningerne herfor med henblik på at vurdere mulighederne for at minimere de økonomiske konsekvenser for Aarhus Kommune mest muligt. Elementer heri kan være omlægning af aktiviteten og ændringer i visitationen.

INTERNATIONALISERING OG ERHVERV

Internationaliseringsudvalg

International konkurrencekraft er en forudsætning for vækst i Aarhus og Danmark. Aarhus er stærkt afhængig af, at arbejdskraft, studerende, gæster og investorer opfatter Aarhus og Business Region Aarhus som et attraktivt byområde.

Der nedsættes derfor et midlertidig internationaliseringsudvalg (17.4-udvalg), der over en to-årig periode skal udvikle strategier for øget internationalisering i Aarhus ud fra et erhvervsperspektiv og styrke byens internationale profil frem mod Kulturhovedstadsåret 2017. Der afsættes 1,5 mio. kr. fordelt på to år til udvalgets arbejde. Beløbet finansieres af opsparingen i Borgmesterens Afdeling.

Business Region Aarhus

Under overskriften *'Østjylland arbejder for Danmark'* er der i regi af samarbejdet Business Region Aarhus igangsat en forstærket indsats i forhold til at skabe nationalt fokus på rammevilkår, vækst og udvikling i Østjylland. I tilknytning hertil afsættes yderligere 0,7 mio. kr. årligt i budgettet til den forøgede indsats i Business Region Aarhus.

Udvikling af Aarhus Lufthavn

I forbindelse med arbejdet med en bedre balance i driften af Aarhus Lufthavn har den nye bestyrelse for lufthavnen arbejdet med en ny forretningsplan. I den anledning er der opgjort et behov for en samlet foreløbig reserve på i alt 60 mio. kr. over 3 år til dækning af driftsunderskud og udvikling af lufthavnen i et 10-årigt perspektiv. Heraf udgør Aarhus Kommunes andel 17,4 mio. kr. i 2015 samt 8,7 mio. kr. i 2016 og 2017, som i budgettet afsættes som en reserve til formålet. Udmøntning af denne reserve behandles på baggrund af Aarhus Lufthavns kommende forretningsplan.

ÆLDRE OG SUNDHED

Sundhed – et løft på tværs

Forligspartierne er enige om, at sundhed for alle borgere er et højt prioriteret område i hele kommunen, hvilket afspejles i den nye sundhedspolitik. I Økonomiaftalen for 2015 afsættes der midler svarende til 20,3 mio. kr. årligt til Aarhus Kommune.

Forligspartierne er enige om, at pengene skal prioriteres til at give sundhedsområdet et løft på tværs i kommunen. Det skal dels ske i et tæt samarbejde med hospitaler og almen praksis, og her vil den kommende sundhedsaftale med Region Midt sætte rammer for dette samarbejde. Forligspartierne er enige om, at eventuel finansiering til sundheds- eller ældreområdet fra finanslovsaftalen for 2015 forudsættes anvendt bl.a. til implementering af sundhedsaftalen med Region Midt.

Samarbejde med Region Midt og de praktiserende læger skal i kommunerne prioriteres med et aftalt beløb, og der afsættes årligt 2 mio. kr. til dette formål. Herudover afsættes der en reserve på 1 mio. kr. årligt i 2015-2017 til udmøntning af sundhedsaftalen med Region Midt.

Derudover løftes sundhedsområdet med en række højt prioriterede indsatser: Mad i plejeboliger, genoptræning, tidlig indsats for børn, stofindtagelsesrum, initiativer i den nye sundhedspolitik samt hjerneskadeområdet.

Madtilbud i plejeboligerne

Forligspartierne er enige om, at måltidet er et vigtigt samlingspunkt i plejeboligerne, og at det skal være en bedre oplevelse for de ældre. Maden skal være frisklavet i beboernes nærmiljø og af høj kvalitet ligesom der i højere grad skal kunne tages højde for den enkelte beboers ønsker og behov. Beboernes tilfredshed med maden, måltidets funktion som samlingspunkt og beboernes ernæringstilstand skal forbedres. Forligspartierne er enige om, at madtilbuddet skal bygge videre på erfaringerne fra Økoløft- projektet med hensyn til optimering af ressourceudnyttelsen, og at der indarbejdes værktøjer og metoder til at reducere madspild.

Forligspartierne er enige om, at der afsættes et driftsbeløb på 9 mio. kr. årligt. Heraf finansieres 3 mio.kr. årligt de første fire år 2015-2018 af Sundhed og Omsorgs opsparing. Det afsatte beløb udmøntes af Byrådet via en indstilling fra Sundhed og Omsorg om indretning af madtilbuddet i plejeboligerne.

Genoptræning

Genoptræning efter hospitalsophold er en vigtig forudsætning for, at den enkelte borger kan klare sig selv og kan tage sig af familien samt fortsætte med at passe sit arbejde.

I Aarhus Kommune voksede udgifterne til både den almindelige og specialiserede ambulante genoptræning markant i de første år efter 2007, hvor kommunerne som et led i kommunalreformen overtog opgaven med at give genoptræning til borgerne. Udgifterne er fortsat med at vokse i perioden fra 2009 og frem til 2013, men udgiftsvæksten har været væsentlig lavere i denne periode i forhold til de første år.

På det almindelige ambulante genoptræningsområde har Aarhus Kommune styringsmuligheder, hvilket fremgår af analysen af budgetudfordringerne på Sundhed og Omsorgs område fra 2010. På baggrund af analysen fra 2010 blev der iværksat initiativer på genoptræningsområdet via effektiviseringer, servicereduktioner og omlægning af opgaver mv. Den specialiserede ambulante genoptræning udføres af hospitalerne men finansieres af kommunerne, og der er i praksis begrænsede kommunale styringsmuligheder.

Forligspartierne finder det vigtigt, at der i forbindelse med de forestående forhandlinger om den nye sundhedsaftale mellem Region Midtjylland og kommunerne er fokus på udgiftsvæksten på både den almindelige og specialiserede ambulante genoptræning. I forlængelse heraf skal Sundhed og Omsorg fortsat have fokus på initiativer, der kan bremse udgiftsvæksten på genoptræningsområdet.

Forligspartierne er samtidig enige om, at der tilføres genoptræningsområdet 3,5 mio. kr. årligt fra og med 2015.

Hjerneskadeteam

Hjerneskadeteamet har siden etableringen i 2012 løftet det faglige niveau for Aarhus Kommunes hjælp til borgere med erhvervede hjerneskader. Målet med etableringen af Hjerneskadeteamet har blandt andet været, at borgere med erhvervet hjerneskade så hurtigt som muligt kommer tilbage til job eller uddannelse. Hjerneskadeteamet har siden oprettelsen i 2012 været finansieret af eksterne midler.

Forligspartierne er enige om at hjerneskadeteamet skal videreføres frem til og med 2018 som en samlet tværgående og tværfaglig enhed, og at teamet frem til og med 2018 finansieres med 2 mio. kr. årligt.

Området er i hastig udvikling, og snitflader og samarbejdsaftaler med Region Midtjylland forandres løbende. Forligspartierne er derfor enige om, at der se-

nest efter tre år (i løbet af 2017) gennemføres en ny evaluering af Hjerneskateteamet, hvor organisering, metode, målgruppe, snitflader samt økonomi, herunder afledte mindreudgifter, analyseres. Evalueringen forelægges Byrådet.

Ny sundhedspolitik

Sundhedspolitikken vil samlet set bidrage til at mindske ulighed i sundhed og her er der sammenfald med flere af formålene i aftalen med Regeringen. Der afsættes 1,5 mio. kr. til øvrige initiativer i sundhedspolitikken.

Forligspartierne er enige i, at samarbejdet om sundhedspolitikken tager afsæt i regeringens nationale sundhedsmål. Den tværmagistratslige sundhedsstyringsgruppe anmodes om i udmøntningen af beløbet at se på mulighederne for prioritering af de indsatser og ønsker, som blev fremlagt med sundhedspolitikken vedr. styrket indsats for kronikere, alkoholforebyggelse samt afdække og opsamle konkrete værktøjer til at målrette sundhedsindsatserne til de mest sårbare og udsatte grupper. I sammenhæng hermed er forligspartierne enige om, at der med den øgede prioritering af sundhedsområdet skal sikres en mere tydelig effektmåling af indsatserne.

Den resterende del af sundhedspengene afsættes til stofindtagelsesrum samt indsatser for børn. Nærmere beskrivelse kan ses under afsnittene om hhv. socialområdet og børn og unge-området.

Ny samarbejdsmodel mellem ældre- og socialområdet

Forligspartierne har med tilfredshed noteret sig, at der arbejdes målrettet på at opnå enighed om principperne for en ny samarbejdsmodel mellem ældre- og socialområdet.

Sociale Forhold og Beskæftigelse og Sundhed og Omsorg forventer, at der kan fremlægges et konkret forslag til snitflade samt en model for det fremtidige samarbejde til behandling på 2. Fællesmøde mellem Magistrat og Økonomiudvalg.

Såfremt dette alligevel ikke viser sig muligt anmoder forligspartierne Borgmesterens Afdeling om at sikre, at der inden udgangen af 2014 fremsendes en indstilling til byrådet med forslag til ny samarbejdsmodel og eventuelle afledte ændringer af opgave- og ansvarsfordelingen på området.

Forligspartierne er i den forbindelse enige om, at stillingtagen til Sundhed og Omsorgs problemstilling med stigende udgifter til ældre med handicap – herunder udmøntning af reserven afsat hertil - afventer fastlæggelsen af den nye samarbejdsmodel.

Efter udmøntning til Sociale Forhold og Beskæftigelse vedr. BPA reterer der et restbeløb på reserven på i alt 3,2 mio. kr. årligt. Heraf reserveres 1,5 mio. kr. fra 2015 og frem til eventuel finansiering af merudgifter til ældre med handicap. Restbeløbet nulstilles og anvendes som generel finansiering i nærværende budgetaftale.

I tilknytning til den nye samarbejdsmodel har forligspartierne en ambition om, at projektet vedrørende Generationernes Hus kan fungere som et pilotprojekt, hvor social- og ældreområdet i fællesskab afprøver og udvikler nye innovative tilgange til samarbejdet omkring voksenhandicapområdet. Forligspartierne er enige om, at der afsættes en ramme på 2 mio. kr. hertil.

Generationernes Hus på Aarhus Ø

Opførelsen af Generationernes Hus på havnen giver en unik ramme for samliv mellem generationer og medborgerskab i den nye bydel Aarhus Ø.

Forligspartierne lægger stor vægt på, at Generationernes Hus opføres og drives som fælles projekt mellem Børn og Unge, Sundhed og Omsorg og Sociale Forhold og Beskæftigelse og er enige om at søge projektet realiseret med en daginstitution og 244 boliger, hvoraf de 220 er plejeboliger til ældre i Sundhed og Omsorg, og 24 er boliger til borgere med handicap i regi af Sociale Forhold og Beskæftigelse.

Sundhed og Omsorg har på basis af erfaringer fra nabobyggeriet anslået, at der er i projektet vil være en finansieringsmanko som følge af udgifter til velfærdsteknologi, grundudgifter og underjordisk parkering samt til bolig- og servicearealer på ca. 70 mio. kr. i forhold til de rammebeløb mv., der normalt opereres med.

Forligspartierne er på den baggrund enige om, at op til 28,1 million kroner af den resterende finansieringsmanko dækkes ved:

- At servicearealerne finansieres via jordkøbskontoen. Det svarer til de sædvanlige vilkår for plejeboligbyggeri, men afviger fra den oprindelige byrådsbeslutning (værdi 6,6 mio. kr.).
- At byggeretterne på den afsatte grund søges forøget, svarende til yderligere 44 boliger, uden at prisen forøges (værdi ca. 14 mio. kr.).
- At Generationernes Hus modtager op til 10% refusion af købesummen for arealet, hvilket er i tråd med de gældende salgsvilkår ved salg til private på De Bynære Havnearealer (værdi op til 7,5 million kroner).

Herudover er der på visse områder identificeret mulighed for finansiering ved interne omprioriteringer. På det grundlag er forligspartierne enige om, at der er grundlag for at fortsætte og intensivere den videre planlægningsproces

med henblik på at søge projektet realiseret. De berørte afdelinger anmodes om at fremsende en fælles indstilling herom.

BOLIGOMRÅDET

Udnyttelse af boligmassen og fokus på små boliger

Forligspartierne er enige om, at der skal sættes yderligere fokus på at udnytte mulighederne i kommunens eksisterende boligmasse bedst muligt - herunder at øge udbuddet af små boliger. Forligspartierne ønsker derfor, at Sundhed og Omsorg som en del af gennemgangen af boligplanen i efteråret 2014 vurderer, hvor meget af den eksisterende pleje- og ældrebolig masse, der med fordel kan ommærkes til ungdomsboliger og boliger til udsatte sociale grupper mv. I revisionen af boligplanen skal Sundhed og Omsorg desuden vurdere muligheden for, at visitationsretten for udvalgte boliger kan overgå til Sociale Forhold og Beskæftigelse.

Forligspartierne er endvidere enige om, at behovet for små boliger er et hensyn, der skal indgå i forbindelse med udmøntningen af de ekstra midler, der blev afsat til almene boliger i sidste års budgetforlig.

Forligspartierne har en forventning om, at indsatsen over en årrække vil betyde sikring af et væsentligt antal små billige boliger, der kan målrettes borgere i Sociale Forhold og Beskæftigelses målgrupper.

Boliger på socialområdet

I forhold til det fortsatte udbygningsbehov af botilbud til voksne med handicap blev der i budgetforliget for 2014-2017 indarbejdet en vurdering af behovet for afsættelse af anlægsmidler i 2016 og 2017. Vurderingen af behovet for udbygning er fastholdt i forbindelse med den fremsendte anlægsplan for socialområdet.

Af hensyn til at sikre økonomisk balance i den fremadrettede overholdelse af ventelistegarantien vil der være behov for at sikre en vis egenforsyning af pladser på det sociale område. Forligspartierne er på den baggrund enige om, at Sociale Forhold og Beskæftigelse kan igangsætte den nærmere planlægning og projektering af de påtænkte byggerier i 2016 og 2017.

Sociale Forhold og Beskæftigelses deltagelse i Generationernes Hus - med i alt 24 plejeboliger - vil ligeledes bidrage til at imødekomme det vurderede behov for etablering af nye pladser i perioden frem mod 2024. Forligspartierne er således også enige om, at planlægningen for Sociale Forhold og Beskæftigelses deltagelse i Generationernes Hus kan fortsættes.

SOCIALOMRÅDET

Hjemløse

Over perioden 2009 til 2013 er antallet af hjemløse i Aarhus Kommune steget med 35%. Forligspartierne ønsker at denne kurve skal knækkes, og afsætter derfor midler til et styrket fokus på forebyggelse, indsatser i nærmiljøet og øget inklusion.

Der lægges således op til en indsats i lokalområderne, som hjælper borgeren til at håndtere eget liv. Dette er en tilgang, som har vist sig meget effektiv og succesfuld i Hjemløseplanen.

Bostøtte

Forligspartierne ønsker at tilgodese borgere på kanten af arbejdsmarkedet ved at løfte bostøtte-området. Bostøtte hjælper borgere med sindslidelse, handicap eller alvorlige sociale problemer med at udvikle kompetencer til at mestre egen hverdag, i samspil med borgerens egen aktive deltagelse.

Bostøtteindsatsen bringer borgeren tættere på arbejdsmarkedet og øger borgerens muligheder for at klare sig selv. Antallet af borgere i bostøtte på voksenhandicapområdet er steget markant siden 2010, og med prioriteringen ønsker forligspartierne at imødegå at bostøtteforløbene bliver længere end tilsigtet, og i stedet give øgede muligheder for at borgeren kan bevæge sig i forhold til aftalte mål og delmål.

I alt tilføres socialområdet på den baggrund midler til indsatsen til bostøtte og hjemløse på 5 mio. kr. i 2015 og 2016 stigende til 6 mio. kr. i 2017 og frem.

Magistratsafdelingen for Sociale Forhold og Beskæftigelse har hen over foråret og sommeren 2014 arbejdet intensivt med at analysere bostøtten og mentorordningen, da disse to indsatser har det største potentiale for at finde nye og alternative løsninger som styrker bostøttens beskæftigelses- og rehabiliteringsmæssige fokus. Arbejdet er mundet ud i to pilotprojekter - dels sammenlægning af bostøtten og mentorordningen i tidsafgrænsede pakkeforløb for hver af fire udvalgte målgrupper, og dels understøttelse af mulighederne for bedre videndeling. Der arbejdes videre med at omsætte og implementere pilotprojekter i løbet af efteråret 2014 og foråret 2015, med forventet opsamling af projekterfaringerne medio 2015.

Gadeplansindsatser

Forligspartierne ønsker et fortsat fokus på den opsøgende og kriminalpræventive gadeplansindsats i Aarhus' udsatte bydele.

Gadeplansindsatsen skal mindske utryghed, uro og kriminalitet ved at unge, som er truet af eller deltager i kriminalitet eller uroskabende aktiviteter, opsøges i gademiljøet.

Antiradikalisering

Forligspartierne ønsker et fortsat stærkt fokus på indsatsen på at modvirke radikaliseringsindsatsen af unge.

Der afsættes på den baggrund i alt 2 mio. kr. årligt til gadeplans- og antiradikaliseringensindsatsen i 2015 og frem.

Videreførelse af Stofindtagelsesrum

Med stofindtagelsesrummets etablering i november 2013 har stofmisbrugere i Aarhus fået mulighed for at indtage stoffer under værdige forhold. Tilbuddet er kombineret med et sundhedsrum, hvor personalet giver råd og vejledning samt arbejder skadesreducerende. Samtidig er tilbuddet brobyggende til sundhedssystemet og til det kommunale system, herunder også til misbrugsbehandling og Aarhus Kommunes øvrige tilbud.

Tilbuddets midlertidige finansiering fra Sociale Forhold og Beskæftigelse udløber ved udgangen af 2014, ligesom driftstilskuddet fra Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse udløber ved udgangen af 2015.

Forligspartierne ønsker at videreføre tilbuddet til en af de mest udsatte grupper i samfundet også efter udløbet af den midlertidige finansiering. Der afsættes derfor 1,2 mio. kr. til dette i 2015 og i alt 2,4 mio. kr. årligt i 2016 og frem. Herved sikres muligheden for uændret åbningstid. Udgiften finansieres primært fra Aarhus Kommunes andel af midler til sundhed i økonomiaftalen for 2015.

Forligspartierne noterer med tilfredshed, at Kirkens Korshær arbejder på at etablere et udendørs venterum i tilknytning til døgnvarmestuen i Nørre Allé. Forligspartierne ønsker, at kommunen understøtter dette arbejde.

Forbehold: Dansk Folkeparti og Det Konservative Folkeparti er ikke en del af denne del af budgetforliget.

Parrådgivning

Forligspartierne ønsker, at der på forsøgsbasis etableres et tilbud om parrådgivning til par med samlivsproblemer, som har børn under 12 år. Formålet

med parrådgivning er at skabe positive rammer for børns opvækst ved at forbygge skilsmisser og samlivsophør – eller bidrage til at børn kommer bedst muligt igennem et samlivsophør. At børn vokser op i familier med begge forældre eller en forælder og dennes samlever er en beskyttelsesfaktor i forhold til barnets trivsel og udvikling.

Tilbuddet forankres i Magistratsafdelingen for Sociale Forhold og Beskæftigelse og oprettes som et 2-årigt forsøg i 2015-2016 indenfor en nettoudgiftsramme på 0,5 mio. kr. årligt. I tilbuddet indgår parterapi og parkursus, hvor fordelingen bliver afstemt det konkrete behov hos familien. I forbindelse med budgetlægningen for 2017 skal tilbuddet evalueres og der skal tages politisk stilling til, om parrådgivning skal videreføres som et permanent tilbud.

Veteranhjem i Aarhus

Aarhus Kommune etablerer et veteranhjem for tidligere udsendte soldater i samarbejde med Fonden Danske Veteranhjem, Danske Soldater- og Marineforeninger, Aarhus Universitetshospital og Region Midtjylland.

Etableringen forankres i Sociale Forhold og Beskæftigelse, som undersøger mulige placeringer i Aarhus-området og i samarbejde med alle interessenter udpeger den mest hensigtsmæssige placering. Udgifterne til oprettelse og drift forudsættes finansieret af staten. Sociale Forhold og Beskæftigelse samarbejder med Fonden Danske Veteranhjem, som indretter og påtager sig driftsansvaret af veteranhjemmet. Alle magistratsafdelinger forudsættes at bidrage til at sikre relevante aktiviteter og etablering af tværgående samarbejdsrelationer til initiativet. Veteranhjemmet forventes opstartet i første kvartal 2015.

I tæt samspil med behandlingseksperter fra Aarhus Universitetshospital og frivillige fra soldaterforeninger i Aarhus-området tilstræbes det, at veteranhjemmet drives så brugerstyret som muligt og på veteranernes præmisser med fokus på veteranernes rehabilitering.

Mødet mellem familier og kommunen på handicapområdet

Forligspartierne er enige om at styrke kommunens møde med familier med børn med handicap, herunder at styrke samarbejdet mellem sagsbehandlere, forældre og øvrige samarbejdsparter.

I de eksisterende samarbejdsfora mellem Sociale Forhold og Beskæftigelse og Børn og Unge tages der initiativ til sammen med forældre at beskrive de udfordringer, der kan være i samarbejdet særligt i overgange i barnets liv.

Det konkretiseres i en række dialogbaserede møder, workshops m.m., hvor det kortlægges hvilke kendte overgange der er i barnets liv og hvilke aktører,

der spiller en rolle omkring barnet. I de åbne dialogmøder skabes der rum for nye ønsker og idéer. Til dialogen inviteres forældre, pårørende, børn og de unge selv og samarbejdspartner, herunder Børneafdelingen Region Midt, Børne- og Ungdomspsykiatrisk Center, de praktiserende læger samt Handicaprådet.

Målet er at skabe og beskrive grundlaget for det bedst mulige samarbejde af hensyn til barnets eller den unges udvikling samt deres familie.

Byrådet vil få forelagt de konkrete forslag til tiltag, der kommer ud af dialogen med en byrådsindstilling i 2015, og på den baggrund tages der stilling til, om initiativerne kræver yderligere finansiering.

Hvis der er forslag blandt tiltagene, som udfordrer lovgivningen, så er forligspartierne enige om, at disse skal søges løftet op på landspolitisk niveau.

BØRN OG UNGE

Folkeskolereform

Folkeskolereformen er den største reform af folkeskolen i årtier. Reformen betyder store forandringer for elever, forældre, lærere, pædagoger og ledere. Ikke mindst i disse måneder yder lærere, pædagoger og ledere en kæmpe indsats for at løbe reformen i gang. En reform af denne størrelsesorden kræver et stort arbejde, når nye arbejdsgange, arbejdsmetoder og nye fag skal opdyrkes. Forligspartierne noterer denne indsats og udtrykker sin anerkendelse heraf.

Reformen indebærer væsentlige omlægninger også af økonomisk art. Effektivisering via forøgelse af lærernes undervisningstid samt justering af åbningstiden i fritidstilbuddene er væsentlige finansieringskilder til reformen med henholdsvis 144 mio. kr. og 80 mio. kr. årligt, men i Aarhus er der herudover sat betydelige midler af til fysiske forandringer og kompetenceudvikling (over 100 mio. kr. i alt) samt flere lektioner og tovoksenordning (ca. 50 mio. kr. årligt). Herudover investeres der midler fra Børn og Unges egen opsparing til yderligere efteruddannelse på skolerne.

Forligspartierne finder det vigtigt, at folkeskolen får ro til at løbe folkeskolereformen i gang. Forligspartierne er derfor enige om at friholde skolerne i 2016 for det årlige effektiviseringskrav på 0,5 %, der indføres fra og med 2016.

Forligspartierne afsætter allerede 5 mio. kr. i 2015 af de opsparede innovationsmidler til investering i digitalisering og værktøjer til videndeling og forældre-kommunikation, således at der mellem dagtilbud, skole og fritidstilbud skabes en fælles platform for de pædagogiske indsatser og forældresamar-

bejdet. Formålet er via digitale værktøjer at gøre det nemmere at tilrettelægge trivsels- og læringsforløb, følge op på effekten og dele viden med forældrene.

Flere busture til skolebørn

En væsentlig del af folkeskolereformen er, at skolerne skal åbne sig mere op for omverdenen, og omvendt selv være mere udadvendte i forhold til samfundets tilbud. Forligspartierne er derfor enige om, at der som et forsøg i 2 år gives et tilskud til folkeskolerne, sådan at hver elev som gennemsnit kan komme på 4 ture ekstra årligt ud af skolen indenfor Midttrafiks rejseområde i busser og med nærbaner. Forligspartierne afsætter derfor 1,5 mio. kr. årligt i 2015 og 2016 til dette formål, der finansieres af en forventet lavere betaling til Midttrafik i 2014.

Tidlig indsats – større gevinst

Forligspartierne er enige om, at det er vigtigt at sætte tidligt ind, hvis vi skal blive bedre til at hjælpe særligt de børn og unge, der er udfordrede: Jo tidligere, der sættes ind med indsatser, jo større er gevinsten både for den enkelte og for samfundsøkonomien. Tidlig indsats er både "tidlig i alder" og "rettidig i forhold til problemets opståen", og der er tale om et bredt 0-18 års perspektiv. I forhold til børn og unge i undervisningsalderen er der allerede taget en række centrale initiativer til styrkelse af indsatsen. Indførelsen af folkeskolereformen og erhvervsskolereformen på nationalt plan, samt byrådets vedtagelse af en ny struktur på Fritids- og ungdomsskoleområdet, vil tilsammen give et generelt løft af kvaliteten i tilbuddene for de 6-18 årige.

På den baggrund er forligskredsen enige om, at der er behov for også målrettet at styrke og nytænke indsatsen på 0-6 års området.

Forligspartierne ønsker at fremme den tidlige sundhedsfremmende indsats og afsætter derfor 8,5 mio. kr. årligt til styrkede sundhedsfaglige og pædagogiske indsatser i dagtilbud og i et vist omfang indskolingen med særligt fokus på børn med de største udfordringer.

Indsatsen tilrettelægges således at 3,5 mio. kr. afsættes til sundhedsplejersker og 5,0 mio. kr. afsættes til pædagogisk personale. Investeringen tilrettelægges som en sammenhængende indsats, der sætter fokus på bevægelse, motorik, almen sundhedsfremme og forældresamarbejde. Særlige fokusområder for det sundhedsfaglige personale vil være rådgivning til det øvrige personale og forældre om børns alderssvarende udvikling inden for relationsdannelse, motorik og sprog mv. som forudsætninger for barnets læring, robusthed og selvkontrol samt bistand til forældresamarbejdet med fokus på hvordan forældre kan understøtte barnets udvikling og trivsel bedst muligt.

Den pædagogiske indsats tilrettelægges med inspiration fra indsatsen vedrørende pædagogisk IT, hvor et antal pædagogiske medarbejdere er frikøbt til at dele viden og metoder samt give rådgivning og sparring på tværs af institutioner. Beløbet på 5 mio. kr. anvendes således til at frikøbe pædagogisk personale med særlige kompetencer inden for sundhedsfremmende pædagogik. Disse medarbejdere får til opgave at udbrede pædagogiske metoder inden for bevægelse, motorik, udholdenhed og robusthed i et tæt samarbejde med de sundhedsfaglige medarbejdere. Dette skal sikre en samlet og helhedsorienteret indsats med fokus på forankring af virkningsfulde sundheds-pædagogiske indsatser, som både har relevans i dagtilbud og indskoling samt kan danne inspiration for familierne.

Kompetenceudvikling

Forligspartierne er enige om at afsætte 2 mio. kr. som engangsbeløb i 2015 til et målrettet tværfagligt kompetenceløft til såvel pædagogisk personale som sundhedsplejersker, medarbejdere fra socialområdet og øvrige relevante medarbejdergrupper med tilknytning til 0-6-årsområdet. Forløbet sætter særligt fokus på den tidlige indsats på 0-2 års området. Beløbet kommer ud over de 4 mio. kr. til at videreføre kompetenceudviklingsprojektet "Fællesskaber for alle" om inklusion (0 - 6år), som Børn og Unge har finansieret af opsparede midler.

Forløbet er innovativt ved at der ikke tidligere er forsøgt taget et så målrettet tværfagligt afsæt i styrkelse af kompetencerne inden for tidlig opsporing, forebyggelse og forældreinddragelse. Et fælles kompetenceudviklingsforløb har som mål at skabe fundament for fælles fagligt sprog omkring tidlige indsatser og forebyggelse, der samlet skal bidrage til virkningsfulde, sammenhængende og koordinerede forløb for børn og familier. Der er ved det tværfaglige kompetenceudviklingsforløb tale om en afgrænset metodeafprøvning, der eventuelt vil kunne videreføres, såfremt der opnås positive resultater.

Kompetenceudviklingsforløbet tilrettelægges i et tæt samarbejde med medarbejder- og ledelsesrepræsentanter samt forsknings- og uddannelsesinstitutioner.

KULTUR, BIBLIOTEKER OG FRITID

Byens nye bibliotek Dokk1

Forligspartierne er enige om, at tilgængelighed og åbningstid er altafgørende for det udbytte, borgerne i Aarhus vil få af kommunens største anlægsinvestering nogensinde. Muligheden for at benytte biblioteket om aftenen og i weekenden vil have stor betydning for mange borgere og for foreningslivets brug af bygningen. Forligspartierne ønsker desuden at sikre, at DOKK1 er udstyret med moderne IT-faciliteter, der understøtter brugen af bygningen, så

bygningens indhold og tilbud bliver formidlet. Dokk1's læringsaktiviteter og IT-faciliteter vil begge understøtte livslang læring, dannelse og aktivt medborgerskab.

Forligspartierne afsætter på den baggrund 6,5 mio. kr. i 2015 og herefter 4,0 mio. kr. årligt til drift af Dokk1. Heraf finansieres 2,5 mio. kr. i 2015 af opsparringen i innovationspuljen.

Fritidspas

Forligspartierne er enige om at styrke adgang og kontakt til kultur- og fritids-tilbud for børn fra økonomisk vanskeligt stillede familier. Ordningen udvides til at omfatte børn i alderen 3-6 år. Fritidspasset kan benyttes til kontingentbetaling og deltagerbetaling i folkeoplysende foreninger og kommunale eller kommunalt støttede børnekulturtilbud.

Der afsættes 1,7 mio. kr. i 2015 og frem.

Fritidsaktiviteter

Forligspartierne anerkender at der på grund af befolkningsudviklingen er et pres på sport- og fritidsområdet og følger dette tæt. Forligspartierne ønsker at understøtte og sikre, at så mange som muligt har mulighed for at deltage i sport- og fritidsaktiviteter i Aarhus.

Der afsættes 1,75 mio. kr. årligt til fritidsaktiviteter i regi af Folkeoplysningsområdet. De afsatte midler skal anvendes til sport- og fritidsaktiviteter eksempelvis i et partnerskab med foreninger. Forligspartierne ser gerne, at der herunder – indenfor en ramme på 0,5 mio. kr. i 2015 - etableres et projekt i samarbejde med Aktive Unge.

Medborgercentre og multihuse

Der afsættes 1 mio. kr. i 2015 og 1 mio. kr. i 2016 i Kultur og Borgerservice til et forsøg med etablering af lokale medborgercentre og multihuse. Forligspartierne ønsker, at kommunen understøtter lokale initiativer på området. Forsøget evalueres efter to år.

Midlertidige kulturbevillinger

I 2016 udarbejdes forslag til en ny kulturpolitik for perioden 2017-20. Med henblik på at sikre kontinuiteten i kulturinstitutionernes arbejde frem mod kulturhovedstadsåret 2017 afsættes 3,7 mio. kr. årligt fra 2016 og frem, således at nedenstående midlertidige tilskud kan videreføres, indtil der vedtages en ny kulturpolitik. Her vil der blive taget stilling til prioriteringerne på kulturområdet generelt, blandt andet på baggrund af de kunstfaglige evalueringer, Kunstrådet foretager i 2015/16.

De 3,7 mio. kr. i 2016 fordeles på følgende:

- Den vestdanske filmpulje 1,5 mio. kr. i 2016
- Granhøj Dans 1,7 mio. kr. i 2016
- Ilt-Festival 0,5 mio. kr. i 2016.

Endvidere forhøjes tilskuddet til Musikforeningen Mono med 0,5 mio. kr. årligt. Dette finansieres af Kulturforvaltningens reserverede midler til rytmisk musik jf. tidligere byrådsbeslutning. Endelig finansieres et tilskud til Aarhus Jazz Orchestra på 318.000 kr. i 2017 og 518.000 kr. i 2018 af ikke-disponerede midler til rytmisk musik i Kultur og Borgerservice. Hermed sikres, at orkesteret vil kunne indgå en flerårig aftale med stat og kommune.

I forbindelse med kulturpolitikken ønsker forligspartierne endvidere, at der afhængigt af Kunstrådets evalueringer samt den igangværende evaluering af danseområdet generelt gennemføres en analyse af mulighederne for etablering af et Dansens Hus i Aarhus.

Forligspartierne finder, at der fremover skal tilstræbes en overensstemmelse mellem tilskudsperioden for hhv. de statslige og de kommunale tilskud.

Filmby 3

Der er en markant interesse for at udvikle faciliteterne og rammerne i Filmbyen. I øjeblikket er der en venteliste af lejere til ca. 5.000 m². En udvidelse af Filmbyen åbner muligheden for at styrke Filmklyngen og Filmmiljøet i Aarhus og dermed bl.a. understøtte den positive udvikling, der er inden for beskæftigelsen i filmerhvervet i Aarhus.

Forligspartierne er enige om, at der skal arbejdes for at ændre lokalplanen, så de udvidelsesmuligheder på 4.400 m², der er indenfor de eksisterende bygninger i Filmbyen i stedet placeres ude på det omgivende areal. Filmbyen vil med dette kunne realisere et årligt overskud på 0,7 mio. kr.

Dette beløb (kapitaliseret til ca. 23 mio. kr.) reserveres til den forudsatte indtægt ved salg af grund ved Filmbyen jf. tidligere byrådsbeslutning. Finansieringen følger samme principper som de tidligere anlægsetaper ved filmbyen. Kultur og Borgerservice har hermed finansieret den væsentligste del af den finansieringsmanko, der var forudsat dækket ved salgsindtægter på arealerne ved Filmbyen jf. kulturforliget fra januar 2008.

Forligspartierne er enige om, at Kultur og Borgerservice i samarbejde med Teknik og Miljø snarest fremsender konkrete byrådsindstillinger jf. ovenstående.

Der udestår herefter en finansieringsmanko på ca. 6,5 mio. kr., som finansieres efter principperne for en driftsfinansieret anlægsinvestering med 0,2 mio. kr. årligt. Finansieringen følger de samme principper som gælder for Filmbyen.

Børnerettede initiativer på kultur- og fritidsområdet

MusikUnik

MusikUnik på Tovshøjskolen er en undervisningsfilosofi, der ser musik som vej til menneskelig og social udvikling, og tager afsæt i et tæt samarbejde mellem folkeskole og musikskole. Musikken fungerer som redskab til understøttelse af konceptets intentioner, i form af gratis undervisning klassisk symfonisk musik, med en anerkendende og støttende tilgang og med inddragelse af familie og lokalsamfund. Undervisningen er rettet mod udsatte børn og udsatte boligområder.

Forligspartierne er enige om at afsætte 225.000 kr. i 2015 og 450.000 kr. i 2016 og frem til en fortsættelse af MusikUnik på Tovshøjskolen.

ULF i Aarhus

Undervisning- og LæringsForløbet i Aarhus formidler tilbud fra aktører i det omgivende samfund til børn og unge i dagtilbud, grundskole og ungdomsuddannelse. Blandt andet på grund af folkeskolereformen, hvor der forventes, at det omgivende samfund i højere grad end i dag inddrages i aktiviteter i løbet af skoledagen, forventes der et stigende pres på sekretariatet for ULF i Aarhus.

På den baggrund er forligspartierne enige om at afsætte 0,5 mio. kr. fra 2015 og frem.

Event-buffer

Forligspartierne er enige om, at der overføres i alt 16 mio. kr. fra Borgmesterens Afdelings opsparring til en særlig reserve (buffer). Beløbet afsættes med 4 mio. kr. årligt i perioden 2015-2018. Reserven anvendes til finansiering af større events, der ikke kan finansieres indenfor de løbende bevillinger eller særskilt afsatte budgetbeløb.

Selvom de opsparede beløb er øremærkede til bestemte formål, og selvom der er planer for brugen heraf, vurderes det ikke sandsynligt, at hele opsparringen vil blive brugt i en overskuelig årrække.

Hvis den samlede opsparring i Borgmesterens Afdeling herefter - imod den aktuelle forventning - på et tidspunkt vurderes at blive negativ, fordi der på

samme tid sker en stor nedsparring på alle de øremærkede puljer, udarbejdes en indstilling med forslag til, hvorledes denne situation håndteres.

ISAF

Aarhus skal være vært for VM i samtlige olympiske bådklasser i 2018. Her vil verdens bedste sejlere i samtlige olympiske bådklasser dyste på Aarhusbugten. Det bliver en af de største idrætsbegivenheder, der nogensinde er afviklet i Danmark.

For at igangsætte planlægningen af arrangementet er forligspartierne enige om at bevilge 0,9 mio. kr. i 2015, 1,3 mio. kr. om året i årene 2016-2018 til ansættelse af en projektleder mhp. igangsættelse af planlægning, fundraising m.v., herunder indledende forberedelse af de fysiske rammer. Beløbet finansieres med 0,4 mio. kr. fra overskydende lønmidler (event) og 4,4 mio. kr. fra tidsforskydning på anlægspuljen til forenings- og fritidsfaciliteter.

Kultur og Borgerservice og Borgmesterens Afdeling anmodes om at fremsende indstilling til Byrådet vedr. arrangementets samlede økonomi, herunder en beskrivelse af de forventede bidrag fra Idrætsfonden Danmark og anden ekstern finansiering. Forligspartierne ønsker indstillingen fremsendt til Byrådet senest 1. juni 2015, så restfinansieringen kan afklares i forbindelse med budgetforhandlingerne for 2016.

Sejlsportscenter

A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal har givet en fornem gave på 36 mio. kroner til at opføre et internationalt sejlsportscenter i Aarhus. Dermed er halvdelen af finansieringen til anlægsgiften på plads.

Forligspartierne glæder sig over den flotte gave, der bringer visionen et stort skridt videre.

Forligspartierne ønsker at sikre den nødvendige fremdrift i projektet. Centeret skal helst stå klar til brug i 2017, men senest i forbindelse med VM i sejlsport i 2018, så byen kan præsentere sig fra sin bedste side.

Forligspartierne ønsker derfor, at fonden Aarhus internationale sejlsportscenter arbejder videre med at fremskaffe restfinansieringen.

Skoletjeneste, Kvindemuseet

Kvindemuseet blev i 2013 besøgt af 4.000 børn i forbindelse med undervisning. Forligspartierne ønsker at styrke denne indsats, og afsætter derfor 0,5 mio. kr. årligt til oprettelse af en skoletjeneste på Kvindemuseet. Udvikling af en skoletjeneste ved Kvindemuseet kan sikre, at den viden og ekspertise,

museet rummer, kan anvendes optimalt af skoler og uddannelsessteder. Etableringen af en skoletjeneste vil endvidere bidrage til at øge fokus på åbne skoler i tråd med folkeskolereformen, og vil kvalitativt kunne løfte såvel historieundervisning som seksualundervisning.

Det forudsættes at Kvindemuseet selv sikrer finansiering til nødvendig udvikling af læringsmaterialer mv. som anført i museets henvendelse til byrådet.

Filmværkstedet

Der afsættes 0,5 mio. kr. til nyt udstyr i Filmværkstedet.

Isskøjtebane

Børn & Unge byrådet har udtrykt stort ønske om at få genetableret en uden-dørs skøjtebane centralt i Aarhus. Forligspartierne er enige om at prioritere dette samt at følge Børn og Unge byrådets anbefaling om en central placering (foran Musikhuset), at banen er åben fra slutningen af november til starten af marts og endelig, at den er åben til ca. kl. 21.00. Skøjtebanen bliver således et attraktivt tilbud til byens borgere om vinteren.

Anlægsudgiften på 3,2 mio. kr. finansieres dels af restmidler på Aktiv Aarhus Puljen (1,1 mio. kr.) og 2,1 mio. kr. fra Sport og Fritid. Anlægsbeløbet afsættes i budget 2015 således, at banen kan stå klar til vinteren 2015/2016. Der afsættes endvidere 0,2 mio. kr. i 2015 og 0,4 mio. kr. årligt fra og med 2016 til drift af banen.

MOBILITET OG BYUDVIKLING

Bedre mobilitet i Aarhus

Aarhus vokser – og er på vej til at blive en storby. Væksten har mange positive konsekvenser for den enkelte og for fællesskabet, men betyder også udfordringer i forhold til trængsel og forurening.

Det er et helt afgørende hensyn, at byens trafik holdes flydende i en situation, hvor trængselsproblemer er et grundvilkår for en by i vækst.

Forligspartierne er på den baggrund enige om, at den trafikale infrastruktur løbende skal udbygges, så den matcher de udfordringer, byen står med. Flere har behov for at bevæge sig til og fra arbejde og uddannelse – og gerne hurtigere. Det er en forudsætning for fortsat vækst og udvikling.

Forligspartierne ønsker ligeledes at passe på og vedligeholde den eksisterende infrastruktur.

Fremtidige investeringer – Aarhus Kommunes Mobilitets- og vejfond

Forligspartierne finder, at det vil være overordentligt vanskeligt at gennemføre de langsigtede investeringsbehov i et tilstrækkeligt tempo via midler fra kommunens almindelige anlægsprioritering.

Forligspartierne er derfor enige om, at området skal sikres via en særlig budgetmæssig fokus og prioritering. Dette sker ved, at der oprettes en "Mobilitets- og vejfond" (en særskilt anlægsreserve) med henblik på at sikre det finansielle grundlag for gennemførelse af mobilitetsfremmende tiltag på kort, mellemlangt og langt sigte.

Formålet med Mobilitets- og vejfonden

Mobilitets- og vejfonden har til formål at investere i trafikal infrastruktur, der kan medvirke til at sikre eller øge mobiliteten i og omkring Aarhus. Mobilitet skal forstås bredt og indbefatter alle former for trafikarter, herunder veje, cyklisme, gang, gods og kollektiv trafik. Prioriteringen af fondens midler sker ud fra tanken om "mest mulig mobilitet for pengene" med udgangspunkt i rapporten "*Trafik i Aarhus 2030 – Udfordringer og muligheder*" og med investeringsmæssigt fokus på grundscenariet i denne rapport.

Finansiering af Mobilitets- og vejfonden

Forligspartierne er enige om, at samtlige indtægter fra tilbagekøbsklausuler fremover er øremærkede til mobilitets- og vejfonden. Alene af denne vej er det vurderingen, at der er skabt et finansieringsgrundlag for fonden på ca. 1,1 mia. kr. over en længere årrække.

Mobilitets- og vejfondens årlige midler tilvejebringes via de løbende indtægter, som kommunen realiserer fra tilbagekøbsklausuler. Udover de indtægter som er eller forventes realiseret i 2014 (i alt ca. 86 mio. kr.) er forligspartierne enige om, at mobilitets- og vejfondens finansieringsgrundlag som udgangspunkt kan fastsættes med afsæt i forudsatte årlige indtægter fra tilbagekøbsklausuler på 50 mio. kr. om året.

Med dette finansieringsgrundlag, er der sikret et godt og stabilt fundament for at gennemføre en lang række af de tiltag, som er nødvendige for at sikre formålsbestemmelsen. I erkendelse af, at grundlaget ikke er tilstrækkeligt til at gennemføre alle kendte, nødvendige mobilitetssikrende projekter, er forligspartierne dog samtidig enige om, at supplerende finansiering til infrastruktur fortsat skal indgå i den løbende prioritering af kommunens samlede anlægsråderum.

Indtægterne fra tilbagekøbsklausulerne er behæftet med en tidsmæssig usikkerhed. Såfremt kommunens likviditetsmæssige situation tillader det, er forligspartierne derfor enige om, at prioriterede mobilitetsprojekter eventuelt kan gennemføres via fremrykning (lån i kommunekassen). Denne låneadgang

er begrænset til maksimalt 100 mio. kr. Lånet tilbagebetales, så snart grundlaget derfor er til stede i mobilitets- og vejfonden.

Allerede budgetlagte midler til infrastrukturprojekter påvirkes ikke af etableringen af mobilitets- og vejfonden. Tilsvarende ændrer etablering af fonden heller ikke på finansieringen af infrastrukturprojekter, hvor der politisk er indgået særskilt aftale herom.

Udmøntning af fondens midler

Rådmanden for Teknik og Miljø fremlægger årligt forslag til udmøntning, baseret på mobilitets- og vejfondens formål.

Første forslag til udmøntning fremlægges ultimo 2014. I forbindelse hermed ønsker forligspartierne, at der sættes fokus på konkrete fremkommelighedsprojekter på Viborgvej og Ringgaden, igangsætning af en VVM for en udvidelse af Viborgvej, en videreførelse af ITS-indsatsen (Intelligente Transportsystemer) bredt i kommunen fra 2016 samt på muligheden for at matche statslige puljemidler på infrastrukturuområdet – eksempelvis de statslige midler til tilslutningsanlæg til motorveje og den statslige pulje til supercykelstier og cykelparkering.

Den kollektive trafik

Den kollektive trafik er en vigtig del af kommunens samlede mobilitetsstrategi. Det gælder togene, busserne og den kommende letbane.

Bybusserne blev omlagt i 2011 på baggrund af en økonomisk ubalance og på baggrund af et ønske om at effektivisere det samlede tilbud, herunder at opprioritere tilbuddet for de store rejsestrømme - om nødvendigt på bekostning af transporttilbuddet for de små rejsestrømme.

Antallet af passagerer er - efter et dyk lige efter omlægningen - i dag på niveau med passagertallet før busomlægningen, og passagertallet er fortsat stigende. Bybustrafikken gennemføres med væsentligt færre busser og køreplantimer.

I 2014 er der - efter tre års drift - blevet gennemført en evaluering af den nye trafikplan. Undersøgelsen har grundlæggende vist, at to ud af tre i dag er tilfredse med busnettet. Især er der tilfredshed med A-buslinjerne, der betjener de mest passagertunge strækninger og områder. Der er dog fortsat en vis utilfredshed med nogle af de konkrete ændringer i servicen, som blev gennemført i 2011. Der er især utilfredshed med ændrede forbindelser til lokal handel og service, og at der nogle steder er blevet længere gangafstand til nærmeste bus.

Forligspartierne er enige om, at evalueringen giver anledning til en omlægning af linjerne 16 og 20 samt rute 202 i Holme-området samt en omlægning af linje 17 omkring Brobjergparken. Disse omlægninger kan gennemføres indenfor den eksisterende økonomiske ramme. Endvidere er der enighed om at afsætte et engangsbeløb på 3,6 mio. kr. til at mindske kapacitetspresset på udvalgte linjer. Forslag til udmøntning indarbejdes i Teknik og Miljø's indstilling om evalueringen af den kollektive trafik. De 3,6 mio. kr. finansieres af en forventet lavere betaling til Midttrafik i 2014 som følge af forventede højere passagerindtægter end budgetteret. Eventuelle større ændringer, er forligspartierne enige om med fordel kan afvente idriftsættelsen af letbanen i 2017, hvor der under alle omstændigheder skal omlægges et stort antal busser.

Forligspartierne er ligeledes enige om, at der i forbindelse med letbanens idriftsættelse i 2017 vil være behov for overlappende drift mellem busser og letbane i en periode, og der vil være behov for mindre ændringer af endestationer mv. På baggrund heraf afsættes 30 mio. kr. på en reserve. Reserven udmøntes, når planen for overgangsperioden og den hertil knyttede reviderede plan for busserne foreligger.

Også efter 2017 vil der være behov for løbende at udvikle den kollektive trafik. Forligspartierne er derfor enige om, at eventuelle fremadrettede tilbageførsler fra Busselskabet Aarhus Sporveje opsamles på reserven til udvikling af den kollektive trafik. Forligspartierne er endvidere enige om, at den nuværende rammereguleringsmodel for den kollektive trafik videreføres – dog således at ændringer fra og med 2015 opsamles på reserven til udvikling af den kollektive trafik. Dette sikrer overensstemmelse mellem det vedtagne serviceniveau og den afsatte økonomiske ramme. Modellen evalueres som led i budgetlægningen for 2019.

Et muligt nyt element i fremtidens kollektive trafik er de såkaldte BRT-busser (Bus Rapid Transit) – som supplement til de almindelige busser og de planlagte letbaneetaper. BRT-busser kører en betydelig strækning af deres rute indenfor fuldt dedikerede busbaner og er kendetegnet ved høj kapacitet, hurtighed, hyppighed og tilgængelighed. Forligspartierne anmoder Teknik og Miljø om at vurdere perspektiverne i at indføre BRT-busser forud for anlægsprioriteringen i budgetlægningen for 2016.

Et markant løft af vedligeholdelse af vejene

Væksten i trafikken slider på veje, stier, fortove, broer mv. og øger behovet for løbende vedligeholdelse.

De afsatte budgetter til vedligeholdelsen på vejområdet er ikke tilstrækkelige til at fastholde et godt niveau på området. Forligspartierne er derfor enige om udmønte det afsatte beløb i Magistratens budgetforslag på 30 mio. kr. årligt

fra 2015 og frem. Budgetløftet vil sikre, at den nuværende tilstand på vejområdet bevarer, og at der ikke opbygges et yderligere vedligeholdelsesmæssigt efterslæb.

Hvis der også på længere sigt skal fastholdes en god tilstand på vejområdet – og målsætningerne på området skal indfries – er forligspartierne opmærksomme på, at der er behov for, at området tilføres yderligere midler. Da vurderingerne knyttet hertil er behæftet med en vis usikkerhed, er forligspartierne enige om, at der i 2018 skal udarbejdes en ny analyse af vedligeholdelsestilstanden og budgetbehovet for vejområdet.

Forligspartierne ønsker i den forbindelse, at finansieringsmuligheder i forhold til et eventuelt yderligere budgetløft skal være en del af analysens fokus.

Harmonisering af serviceniveauet på vejområdet

I forlængelse af det markante løft til vejområdet og forventningen om, at der på sigt vil være behov for et yderligere løft, er forligspartierne enige om, at der skal igangsættes en proces med henblik på harmonisering af serviceniveauet på vejområdet. Baggrunden er, at der i Aarhus Kommune er forskel på, hvordan i øvrigt ensartede veje er klassificeret. Dette er udelukkende historisk betinget og stammer grundlæggende tilbage fra kommunesammenlægningerne i 1962 og 1970.

Harmoniseringen af serviceniveauet skal ske med udgangspunkt i de samme principper, som gælder for nye boligområder, hvor det er veje med bustrafik og/eller gennemkørende trafik, der optages som offentlige veje. Der vil blive tale om at nedklassificere en række offentlige veje til private fællesveje. I alt 198 km boligveje er i den forbindelse vurderet relevante at nedklassificere, svarende til cirka 15 % af de offentlige veje. Nedklassificeringen må nødvendigvis ske over en længere årrække, da den enkelte vej skal være i god stand inden en overdragelse til grundejerne. Forventningen er, at overdragelsen kan ske i løbet af en periode på op til 20 år.

Forligspartierne er enige om, at Teknik og Miljø igangsætter en proces, så de konkrete planer for nedklassificering af boligveje i Aarhus Kommune kan offentliggøres i løbet af 2015. I forbindelse hermed skal de administrative opgaver, der knytter sig til planen, også belyses.

Forventningen er, at der vil være en årlig besparelse på ca. 10 mio. kr., når nedklassificeringen er gennemført fuldt ud. Forligspartierne er enige om, at besparelserne forbliver på vejområdet som et væsentligt bidrag til at sikre den langsigtede balance i områdets vedligeholdelsesbudgetter.

Sikker drift i en by i vækst – Forebyggelse af oversvømmelser

Forligspartierne er enige om at Aarhus skal tilpasses til kommende klimaforandringer. Oversvømmelse skal forebygges samtidigt med at der skal skabes rekreative områder og fastholdes en sikker drift af kommunen og beskyttelse af vores infrastruktur. Dette ligger i direkte forlængelse af byrådets vedtagelse af Spildevandsplan 2013-2016 og Forslag til Klimatilpasningsplan.

En klimatilpasset kommune er en forudsætning for fortsat vækst og udvikling af kommunen for borgere, erhverv og kultur. Samtidig skabes der rekreative byrum og naturområder med nye kvaliteter. Byen bliver således både mere sikker, mere grøn og mere blå.

De prioriterede indsatser understøtter ligeledes kommunens vækstdagsorden og samarbejde om innovative løsninger i vandsektoren. Endelig medfører indsatsen afledte anlægsinvesteringer i kommunens infrastruktur hos især Aarhus Vand.

Forligspartierne er på denne baggrund enige om at afsætte 1 mio. kr. fra 2015 og frem til håndtering af flere opgaver med separering af regnvand og spildevand samt mere nedsivning og lokal afledning af regnvand. Endvidere afsættes 2,5 mio. kr. årligt i 2015-2017 til at realisere de fem prioriterede indsatser i Forslag til klimatilpasningsplan.

Indsatsen finansieres via omprioriteringer på klimaområdet – henholdsvis en reduktion i den generelle klimaindsats med 1 mio. kr. årligt fra 2015 og frem samt en reduktion af klimaprojektet vedr. "klimabydel" med i alt 7,5 mio. kr.

Styrkelse af byggesagsområdet

Byggesagsområdet er helt centralt for at sikre en god understøttelse af byens vækst. Uden en smidig og hurtig sagsbehandling vil området blive oplevet som en flaskehals.

Nylige undersøgelser vedrørende kommunernes erhvervsvenlighed m.v. viser, at der er plads til forbedring i Aarhus. Teknik og Miljø har derfor iværksat en omfattende indsats på området. Indsatsen omfatter bl.a. mere og bedre ledelse, mere styring, flere sagsbehandlere-ressourcer, mere digitalisering, genopretning af data og registre osv. En ganske betydelig del af indsatsen har en midlertidig karakter (f.eks. digitaliseringen af byggesagerne). En anden del er permanent.

Sideløbende med denne særlige indsats forberedes det nye nationale digitale byggesagssystem – med mulighed for track'n'trace. Det forventes, at systemet starter op senest 1. december 2014.

Udover at byggesagsbehandlingen skal levere en hurtig og effektiv service til borgere og virksomheder, så er indsatsen også med til at sikre datagrundlaget som anvendes i den kommunale udligning og i forbindelse med opkrævning af ejendomsskatter.

Forligspartierne er på den baggrund enige om at afsætte 5 mio. kr. i 2015 og 2016 til den midlertidige indsats. Resten af den midlertidige indsats finansieres via eksisterende opsparing i Teknik og Miljø.

Kommunerne skal pr. 1. januar 2015 opkræve byggesagsgebyrer efter medgået tid. Der skal derfor fastsættes en timetakst og en praksis for håndteringen af opgaverne m.m. Teknik og Miljø fremsender indstilling om gebyrfastsættelsen og byggesagsområdet økonomi i øvrigt til Byrådet. Indstillingen vil herunder behandle finansieringen af den permanente indsats på området.

Afprøvning af 360 graders perspektiv på byudvikling

Forligspartierne ønsker at skabe den bedst mulige udvikling af byen til gavn for borgerne. Partierne ønsker derfor at afprøve et såkaldt 360 graders perspektiv på lokalplanlægningen og på sagsbehandlingen af større bygge- og anlægsprojekter – også kommunens egne.

Målet er at sikre en høj kvalitet i byudviklingen ud fra en række perspektiver og parametre – f.eks. økonomisk, miljømæssig, kulturel og social bæredygtighed, en sammenhængende by, en sund by, fremme af by- og fritidsliv, adgang til rekreative arealer, æstetiske kvaliteter, bevaring og udvikling af kulturmiljøer, energieffektivitet, *cradle-to-cradle*-principper og mobilitet mv. De nærmere parametre defineres i forbindelse med det kommende planstrategiarbejde.

En bagvedliggende ambition for arbejdet er endvidere at bidrage til en mere systematisk, effektiv og ensartet sagsbehandling, at bygherrerne forlods får et bedre kendskab til, hvilke kriterier byrådet lægger vægt på, og at byrådet får et bedre og mere ensartet beslutningsgrundlag. Metoden kan også anvendes dynamisk i inddragelsen af borgere og andre interessenter og samarbejdsparter.

Forligspartierne anmoder på denne baggrund Teknik og Miljø om på forsøgsbasis at afprøve et 360 graders perspektiv i forhold til et mindre antal konkrete plan- og byggesager. I forlængelse heraf bedes Teknik og Miljø senest medio 2016 fremsende en anbefaling til byrådet om, hvordan perspektivet fremover kan anvendes.

Urban farming

Byrådet har tidligere støttet innovationsprojektet 'Grøn Medborger', der søger

nye veje for borgerinddragelse gennem øget medbestemmelse og dialog. Projektet arbejder med grøn udvikling, herunder "urban farming" i byen, ud fra medborgerskabstankegangen.

"Urban farming" indebærer, at byens borgere ved at dyrke frugt og grønt mellem husene, i byhaver, baggårde og på altaner både kan få en smukkere by og samtidig bidrage til løsningen af problemer med forurening og klimaforandringer.

Forligspartierne ønsker at videreudvikle brugen af byens rum – bl.a. via "urban farming". Teknik og Miljø anmodes derfor om at arbejde videre på tanker om og erfaringerne med aktivt medborgerskab og i videst muligt omfang at indtænke muligheden for "urban farming" i forbindelse med konkrete indsatser.

Nedsættelse af udeserveringsafgiften

Forligspartierne er enige om at understøtte bylivet i Aarhus ved at reducere afgiften for udeservering med i alt 1,5 mio. kr. Indtægterne fra afgiften vil herefter alene finansiere de kommunale opgaver i forbindelse med udeservering - herunder inddragelse af relevante råd og nævn, dialog med virksomheder og borgere, sikring af de færdselsmæssige, arkitektoniske og miljømæssige forhold, tilgængelighed for syns- og gangbesværede samt adgang til fremførsel af udrykningskøretøjer m.v.

Forbehold: Enhedslisten tager forbehold for nedsættelsen af udeserveringsafgiften.

ØVRIGE OMRÅDER

Styrket naturvejledning

Naturen i og omkring Aarhus giver mulighed for mange oplevelser og viden. Naturvejledning understøtter dette – både hos den almindelige borger og hos børn og unge som særlig målgruppe. Naturvejledning handler både om en generel borgerrettet vejledning, om en særlig vejledning for børn og unge samt om skriftlig/digital formidling.

Forligspartierne er enige om at styrke naturvejledningen i Aarhus. Det skal ske via et samarbejde mellem kommunen (Teknik og Miljø samt Børn og Unge) og andre parter i byen – f.eks. Friluftsrådet, Naturhistorisk Museum og Verdens Skove. Forligspartierne lægger særlig vægt på mundtlig formidling og på, at de hidtidige erfaringer med aktivt medborgerskab på det grønne område skal inddrages i samarbejdet.

Forligspartierne er enige om at afsætte 350.000 kr. årligt til indsatsen, der koordineres i Teknik og Miljø.

Bekæmpelse af rotter

Rotter kan udgøre en stor sundhedsrisiko, og de kan lave store skader. Det er derfor en af kommunens lovpligtige opgaver at sikre en effektiv bekæmpelse af rotter.

Via ændret lovgivning er kommunerne blevet pålagt at lave en samlet plan for rottebekæmpelsen. Samtidig er kommunen som grundejer blevet pålagt at etablere rottespærrer ved alle kommunale daginstitutioner, skoler og plejehjem, hvor det er muligt. Denne nye lovpligtige opgave kan ikke løses inden for de eksisterende budgetter.

Forligspartierne er enige om, at finansieringen af kommunens indsats som grundejer sker via de eksisterende budgetter til vedligeholdelse af de kommunale bygninger. Konsekvensen er, at den generelle vedligeholdelse af de kommunale bygninger reduceres.

Grøn, effektiv bilpark

Forligspartierne finder det væsentligt, hvilke omkostninger og miljøpåvirkninger kommunens vognpark har for Aarhus. Borgmesterens Afdeling anmodes om i samarbejde med de øvrige magistratsafdelinger at udarbejde en analyse, hvori der ses på udskiftning af bilpark, indkøbsaftaler, minimering af kørselsomkostninger samt fokus på grøn kørsel. Analysen skal desuden følge op på erfaringerne med el-biler, samt eksempelvis udnyttelse af vognpark udenfor kommunen.

Open Source

Forligspartierne noterer sig, at Aarhus Kommune er godt på vej på Open Source-området, og at der er udarbejdet en handlingsplan for Open Source i Aarhus Kommune. Forligspartierne forventer, at der i de kommende år skabes målbare gevinster gennem satsningen på Open Source, og ser frem til at følge udviklingen som led i det samlede arbejde, der – som et element i den økonomiske politik – bliver igangsat for at synliggøre planlagte og realiserede effektiviseringsgevinster. Det forudsættes derfor, at der i de kommende år via Open Source kan realiseres effektiviseringer på 1 mio. kr. i 2016, 2 mio. kr. i 2017 og 3 mio. kr. i 2018 og frem.

Befordring

Der igangsættes i samarbejde med Midttrafik et fælles udbud på de områder, som ikke er konkurrenceudsat (§41 kørsel og dagcenterkørsel) og så vidt muligt også specialklassekørslen med effekt fra medio 2015. Samtidig forventes

planlægningsopgaven hjemtaget. Det må forventes, at borgerne vil opleve det som et ændret serviceniveau, hvis der eksempelvis indføres samkørsel, hvor det ikke tidligere har været praksis trods visitering hertil.

Der etableres en garantiordning for afdelingerne, der kompenseres, hvis de forudsatte effektiviseringer på 5,8 mio. kr. årligt ikke opnås. Forligspartierne er enige om, at der samtidig skal foretages opstramning af visitation og justering i service jf. tidligere analyse og tiltag i andre kommuner. Grundlaget herfor godkendes af forligspartierne. Besparelser som følge af justering i visitation og service forbliver i afdelingerne og bidrager til at dække tidligere og eventuelt kommende reduktioner på området.

Omprioritering via effektivisering

Forligspartierne er enige om den model for effektivisering af kommunens opgavevaretagelse, som er beskrevet i den økonomiske politik. Alle styrbare områder pålægges et årligt effektiviseringskrav på 0,5 %. Kravet udmøntes i forbindelse med den årlige budgetlægning, og disponeres i forbindelse med de årlige budgetforhandlinger sådan at der hvert år sker en udmøntning svarende til effektiviseringskravet.

Forligspartierne understreger, at det er målet, at effektiviseringskravene kan indfries gennem reelle effektiviseringer som følge af fx afbureaukratisering, indførelse af ny teknologi og smartere arbejdsgange. Ikke gennem skjulte servicereduktioner eller urimeligt øget pres på den enkelte medarbejder. Der skal uden unødigt bureaukrati sikres en øget synliggørelse af, hvordan der arbejdes med at sikre en procent årlige effektiviseringer i kommunen under ét som beskrevet i den økonomiske politik. Herved vil der også ske en styrkelse af indsatsen for at udbrede og implementere de indsatser, der bidrager til effektivisering.

En procents målsætningen for de samlede effektiviseringer er den langsigtede målsætning for kommunen under et – og ikke en målsætning, der nødvendigvis skal være opfyldt på de enkelte områder og i de enkelte år. Etableringen af Fælles Service bidrager til at skabe et stærkt fundament for at sikre tværgående effektiviseringer i de kommende år.

Samtidig bekræfter forligspartierne, at faktisk realiserede effektiviseringer udover kravet på 0,5 % forbliver på de enkelte områder, som beskrevet i den økonomiske politik. Det indebærer også, at de effektiviseringer, der på de enkelte områder kan realiseres udover kravet på 0,5 %, bidrager til at sikre et råderum til at realisere nogle af de ønsker, der er fremkommet i de indstillinger, der er henvist til budgetdrøftelserne.

Forligspartierne er enige om, at der i forbindelse med budgetprocedureindstillingen for B2016 skal igangsættes en proces, der sikrer en kultur, hvor der ikke fremsendes indstillinger fra magistratsafdelingerne uden anvisning af mulig finansiering, og hvor forslag til budgetdrøftelserne i højere grad kommer fra partierne. Dette skal ses i sammenhæng med indlæggelsen af budgetmodellerne i forbindelse med budgetvedtagelsen.

Delegationsplan

Aarhus Byråd har besluttet, at der skal arbejdes med kommunens delegationsplan, efter at den blev sammenskrevet i 2013. Hensigten er bl.a. at opnå større klarhed i roller, ansvar og forenkling i regelgrundlaget. For at opnå et stærkt ejerskab og en politisk forankring af den fremtidige delegationsplan foreslås nedsat et politisk § 17,4 udvalg med tre medlemmer til at færdiggøre arbejdet. Byrådet forelægges inden udgangen af 2014 en indstilling om rammerne for arbejdet.

Socialdemokraternes
Byrådsgruppe

Venstres
Byrådsgruppe

Det Radikale Venstres
Byrådsgruppe

Dansk Folkepartis
Byrådsgruppe

Socialistisk Folkepartis
Byrådsgruppe

Det Konservative Folkepartis
Byrådsgruppe

Enhedslisten - De rød grønnes
Byrådsgruppe